

Зубілевич С. Я.,
*канд. екон. наук, професор кафедри обліку і аудиту,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РИЗИКИ В ЗВІТАХ ПРО УПРАВЛІННЯ КОНДИТЕРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

З 2019 р. в Україні запроваджено Звіт про управління, який примушує керівництво підприємств зосередитись на інформації, потрібній його стейкхолдерам для оцінки досягнення заявлених стратегічних цілей суб'єкта господарювання. Вітчизняні науковці та практики не обійшли увагою новий звіт. Порівняння вимог різних нормативних документів вітчизняного та міжнародного походження – Методичних рекомендацій Міністерства фінансів України, Директив ЄС, Практичного керівництва Ради з МСБО, стандартів GRI, Глобальної ініціативи ООН проведено в роботах А. Озеран [1], О. Тивончук [2], О. Боярової [3] тощо. Порівняння вимог до Звіту керівництва та Звіту про управління в контексті існуючої нормативно-правової бази провела Аудиторська палата України [4].

Один з розділів цього звіту присвячений розкриттю інформації про ризики, які впливають на діяльність підприємства, та опису систем управління ризиками. Метою дослідження є оцінка обсягу та якості розкриття, що надається українськими підприємствами, відповідає очікуванням стейкхолдерів. Дослідження виконане на прикладі підприємств кондитерської галузі, яка виявилася стійкою і під час війни. Як і в попередні роки, наявність звітів про управління та соціальних звітів лідерів галузі (Рошен, АВК, Конті, Бісквіт-шоколад, Монделіс Україна, Світоч, Житомирські ласощі) допомагає цим підприємствам отримати на зовнішньому ринку додаткову перевагу.

Аналіз звітів про управління, оприлюднених перерахованими вище підприємствами кондитерської галузі, привів до висновку, що в основному в ньому розкриваються фінансові ризики в контексті вимог МСФЗ 7 «Фінансові інструменти». Однак зазначена інформація вже надається у фінансових звітах, які ці підприємства переважно складають за МСФЗ.

Вивчення праць науковців [5, 6], які досліджували останні тенденції ринку та ризики, характерні для галузі, показало, що їх спектр значно ширший. Зокрема, це: посилення конкуренції через зниження темпів приросту споживання продукції на вітчизняному та світовому ринку; падіння купівельної спроможності вітчизняних покупців; переорієнтація на інші іноземні ринки та розширення присутності на них; скорочення споживання кондитерських виробів на основі цукру; падіння обсягів виробництва; ризики втрати кваліфікованого персоналу, активів через війну тощо.

Конкурентну перевагу в кондитерській галузі в значній мірі забезпечує якість продукції. Тому згадані лідери кондитерського ринку сертифіковані відповідно до міжнародної системи менеджменту якості ISO 9000, ISO 22000, стандартом IFS та іншими, мета яких – сприяти підприємствам харчової галузі досягнути високу якість продукції. Це є теж складовою їх управління ризиками, однак у Звіті про управління така інформація не згадується.

Ще одним ризиком, притаманним кондитерським підприємствам, є матеріаломісткість, оскільки основну частину собівартості продукції становлять витрати на матеріали [7]. Отже, зростання вартості сировини, надійність відносин з постачальниками теж повинні бути в центрі уваги систем управління ризиками таких підприємств.

Частина згаданих підприємств є емітентами цінних паперів (приватними акціонерними товариствами) і тому повинні мати відповідну структуру внутрішнього контролю. Управління ризиками має здійснюватися на всіх рівнях управління і за усіма функціональними напрямками, носити системний характер, своєчасно виявляти ризики, оцінювати їх істотність, розробляти і вживати заходів щодо мінімізації як в частині ймовірності реалізації ризиків, так і в частині впливу на діяльність. Однак опис системи управління ризиками, на жаль, теж відсутній в більшості звітів про управління.

Вважаємо доречним, щоб підприємства розширили розкриття інформації про ризики в такому розрізі: фінансові (кредитний, ліквідності, ринковий, валютний, процентний); операційні; управління (нагляду, комунікації, продуктивності); дотримання законодавства та корпоративної етики, (шахрайства, корупції, протиправних дій, в тому числі санкцій проти РФ та Білорусі, репутації); сталого розвитку (екологічний, політичний, соціальний, конкуренції).

Список використаних джерел

1. Озеран А.В. Звіт керівництва: сутність, структура та місце у системі фінансової звітності суб'єкта господарювання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 983-993.
2. Тивончук О.І., Вента Н.С. Національні та міжнародні вимоги до складання звіту керівництва: на шляху до змін. *Економіка і суспільство*. 2022. Вип. 39.
3. Боярова О.А. Фінансова та не фінансова інформація звіту про управління. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1. С. 18-21.
4. Рішення Ради АПУ від 28.03.2019 р. № 10 «Про затвердження роз'яснення з практики застосування міжнародних стандартів аудиту за результатами проведення круглого столу на тему «Звіт керівництва та його аудит». URL: <https://www.apu.com.ua/2019/04/01/> (дата звернення 9.11.2023).
5. Бочко О. Ю., Балик У. О., Карпій О. П. Дослідження ринку кондитерських виробів: вплив пандемії та війни. URL: <https://harch.tech/2023/04/12/rynok-kondyterskyh-vyrobiv-produkcia-povynna-but-y-i-smachnou-i-dostojmou-instagram/> (дата звернення 9.11.2023).

6. Україна посіла 13-е місце серед світових експортерів солодошів. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/ukrayina-posila-13-e-misce-sered-svitovyh-eksporteriv-solodoshiv/> (дата звернення 9.11.2023).

7. Смаглюк А. А., Надточій А. О. Аналіз ринку кондитерських виробів України та перспективи його розвитку. *Інтернаука. Економічні науки*. 2020. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15823961346397.pdf>. (дата звернення 09.11.2023).